

Artikel bragt i *Information* weekenden 30. april -1. maj 2005

Hverdag igen efter udvidelsen

Et år efter EU's store udvidelsesfest sættes solidariteten med de 10 nye medlemslande på prøve

ANALYSE

af Anne Mette Vestergaard

I morgen er det et år siden, EU's store udvidelse mod Øst blev fejret med fanfarer, festtaler og fyrværkeri rundt om i Europa. I mellemtiden er bruset gået af champagnen, og det er blevet hverdag i EU.

Men hvordan er det så gået? Spørger man de nye, svarer de, at de har så travlt med at tilpasse sig livet i EU, at de endnu ikke har overblik til de store analyser.

På plus siden vil mange dog fremhæve, at de blev godt behandlet i forbindelse med fordelingen af opgaver i formand José Manuel Barrosos Kommission. Høsten omfattede tunge porteføljer som EU's budget, forskning og udvikling, regionalstøtte og EU's bekæmpelse af svig og svindel.

På minus-siden vurderer de derimod, at der er et misforhold mellem den gavn nye og gamle lande har haft af udvidelsen. De gamle EU-lande beskrives som vindere, fordi de har den nødvendige kapital, know how og teknologi og nu har mulighed for at investere i nye markeder. De nye lande har ikke tilsvarende muligheder den anden vej og føler det fortsat ydmygende, at de ikke har opnået fri adgang for deres arbejdskraft.

De undrer sig derfor over, at de skal udpeges til syndebukke for økonomiske problemer i de gamle lande. Og måske tilmed får skylden for, at mange borgere i de gamle EU-lande stemmer nej til forfatningstraktaten.

Frankrig er symbolet

Tager man Frankrig som eksempel, får man problemstillingen i en nøddeskal. Frygten for udflytning af arbejdspladser østover er grundigt blandet ind i debatten om forfatningstraktaten. Det gør ikke franskmændene mildere stemt, at de nye lande har lave selskabsskatter med det eksplicite formål at øge konkurrenceevnen og tiltrække investeringer.

Den polske EU-kommissær Danuta Hübner pustede til gløderne, da hun for nogen tid siden tilkendegav, at det vel var at foretrække, at udflytningerne skete til de nye medlemslande og ikke endnu længere østpå.

Tilsvarende er forårets ballade om servicedirektivet i Frankrig kommet til at handle om frygten for de nye lande og bruges nu af nej-siden som argument mod forfatningstraktaten.

Set i bakspejlet kan det undre, at EU-Kommissionen valgte at fremsætte direktivforslaget umiddelbart inden udvidelsen og de mange folkeafstemninger om EU-forfatningen. Men de franske

kommissærer, Pascal Lamy og Michel Barnier havde åbenbart ikke fantasi til at forestille sig, at det ville være muligt at lave en kobling af direktivet til forfatningstraktaten.

Servicedirektivets vægt

I mellemtiden er præsident Jacques Chirac redet med på den offentlige forargelse for at redde sin folkeafstemning, og han betegner nu direktivet som »uacceptabelt«. Barnier, der i mellemtiden er blevet fransk udenrigsminister, bekræfter derimod, at han end ikke stemte imod under Kommissionens daværende interne drøftelser.

Det gør ikke indtryk på de franske vælgere, når de får at vide, at direktivet intet har med forfatningen at gøre, eller at det på EU-topmødet i marts blev sendt tilbage til Kommissionen med besked på, at det kunne gøres bedre.

Alt i alt sidder vælgerne tilbage med det indtryk, at de nytilkomne truer franske arbejdspladser, og at de hellere må stemme nej til forfatningstraktaten for en sikkerheds skyld.

Spanien får støtte til 2013

Forhandlingerne om EU's budget for 2007-2013 er en anden stor sag, der har sat solidariteten med de nye på prøve. Der blev ganske vist sat beløb på overførslerne fra EU's budget til de nye lande frem til 2006 allerede på topmødet i København i december 2002, men spørgsmålet er nu, hvem der skal betale regningen for udvidelsen i perioden derefter. De nye lande mener, det ville være ret og rimeligt, om de inden for længe kommer til at modtage EU-støtte på et niveau, der fuldt ud tager højde for, at de er fattigere end de gamle.

Tyskland, Holland, Storbritannien, Sverige med flere fastholder, at EU's samlede budget ikke må stige, og hvor skal pengene så komme fra?

Briterne holder stædigt fast i den rabat, som Margaret Thatcher tilkæmpede sig i 1980'erne. De store modtagere af EU-støtte, Spanien, Portugal og Grækenland er relativt set blevet rigere i forhold til EU's gennemsnit, fordi nye fattigere lande er kommet med. Men det er ikke realistisk at fjerne hele deres støtte fra den ene dag til den anden, for i absolutte tal har udvidelsen ikke gjort de sydeuropæiske lande rigere.

Frankrig fastholder, at der ikke skal røres yderligere ved de kompromis'er, der ligger på landbrugsområdet, fordi yderligere reformer kan koste dyrt for EU's største modtager af landbrugsstøtte.

De nye EU-lande vil ligestilles, og de gamle kan hver især pege på, at det er nogle andre, der skal betale. Dermed holdes der liv i de nye landes frygt for at blive behandlet som andenklassens medlemmer. De morer sig ikke, når gamle EU-lande pludselig finder det urimeligt at sende penge østpå med den begrundelse, at disse midler vil kunne anvendes til at fastholde så lave selskabsskatter, at det medvirker til yderligere udflytning af arbejdspladser. De nye måtte høfligt erindre om, at hele ideen bag udvidelsesprojektet er solidaritet mellem rige og fattige.

Anne Mette Vestergaard er europapolitisk chefrådgiver ved Dansk Institut for Internationale Studier